

תוספתא נדרים	משנה נדרים
<p style="text-align: center;">תוספתא נדרים פרק א הלכה א</p> <p>האומ' ימינה הרי זו שבועה שמאלה הרי זו שבועה בשם הרי זו שבועה לשם הרי זו קרבן</p> <p style="text-align: center;">כנדבת רשעים</p> <p style="text-align: center;">לא אמ' כלום שאין רשעים מתנדבין כנדבת כשרין</p> <p>ר' יהודה או' נדר בנזיר שחסידין הראשונים היו מתנדבין נזירות שאין המקום מספיק להביא שגגה על ידיהן היו מתנדבין נזירות בשביל שיביאו קרבן רבן שמעון בן גמליאל או' כנדבת כשרין לא נדר בנזיר שחסידיים הראשונים לא היו מתנדבין נזירות שאם ירצה להביא עולה יביא שלמים יביא תודה וארבעה מיני לחמה יביא לא היו מתנדבין נזירות מפני שהן צריכין כפרה שנ' וכפר עליו מאשר חטא על הנפש</p> <p style="text-align: center;">הלכה ב</p> <p>האומ' איני נודר הרי זה מותר כבר הייתי נודר הרי זה אסור קרבן אם טועמו אני מותר לא קרבן ולא טעמו אני אסור</p>	<p style="text-align: center;">משנה נדרים פרק א משנה א</p> <p>כל כנויי נדרים כנדרים וחרמים כחרמים ושבועות כשבועות ונזירות כנזירות האומר לחברו מדר אני ממך מפרש אני ממך מרחק אני ממך שאיני אוכל לך שאיני טועם לך אסור מנדה אני לך רבי עקיבה היה חוכך בזה להחמיר כנדרי רשעים נדר בנזיר ובקרבן ובשבועה כנדרי כשרין לא אמר כלום כנדבותם נדר בנזיר ובקרבן</p> <p style="text-align: center;">משנה ב האומר קנם קנח קנס הרי אלו כנויים לקרבן חרק חרך חרף הרי אלו כנויין לחרם נזיק נזיח פזיח</p>

<p>רבן שמעון בן גמליאל אומ' האומ' מוהי ודאמ' מוהי הרי אילו כנוין לשבועה וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומ' שנים שהיו נודרין זה נגד זה אמ' אחד מהן לחבירו ככר זה קרבן אם טועמו אני אמ' לו חבירו אין קרבן אם טועמו אתה הריני נזיר אם אוכל ככר זו אמ' לו חבירו אני נזיר אם אכלנו כל שבטלו דבריו אסור</p> <p>ר' יהודה או' האומ' ירושלם לא אמ' כלום עד שיתכוין וידור כנגד ירושלם</p> <p>מודים חכמים לר' יהודה באומ' קרבן עולה מנחה חטאת תודה ושלמים שני אוכל לך שמותר שלא נתכוין לידור אלא לקרבן עצמו הלכה ג</p> <p>ירושלם לירושל' בירושלם היכל להיכל בהיכל מזבח למזבח במזבח אימרא לאימרא באימרא דיריים לדירים בדיריים עצים לעצים בעצים אישים לאישים באישים בזכין לבזכין כולן שני אוכל לך אסור [לא אוכל לך מותר]</p> <p>חולין⁵⁵ לחולין בחולין בין שאוכל לך ובין שלא אוכל לך מותר [לא] חולין שאוכל לך אסור חולין שאוכל לך לא יאכל לך מותר לא אוכל לך מותר לא עולה לא אוכל לך</p> <p>ר' יעקב אוסר וחכמים מתירין האומ' הרי הוא עלי אף על פי שלא הזכיר קרבן הרי זה נדר קרבן</p>	<p>הרי אלו כנויין לנזירות שבותא שבוקא שקוקה נדר במוהו⁴⁰ הרי אלו כנויין לשבועה</p> <p>משנה ג לא חלים לא אכל לך לא כשר ולא דכי טהור וטמא נותר ופגול אסור כאמרא כדירים כעצים כאשים כמזבח כהיכל כירושלים נדר באחד מכל משמשי המזבח אף על פי שלא הזכיר קרבן הרי זה נדר בקרבן רבי יהודה אומר (אף) האומר ירושלים לא אמר כלום משנה ד האומר קרבן עולה ומנחה חטאת תודה ושלמים שאני אוכל לך אסור רבי יהודה מתיר הקרבן כקרבן קרבן שאכל לך אסור</p> <p>לא קרבן לא אכל לך רבי מאיר אוסר</p> <p>האומר לחברו קנם פי מדבר עמך⁴¹ וידי עושה עמך ורגלי מהלכת לך אסור משנה נדרים פרק ב משנה א ואלו מתירין חלין שאכל לך כבשר חזיר כעבודה זרה</p>
---	---

⁴⁰ במשנה שבירושלמי, בבבלי, פרמא ועוד 'מוהי'
⁴¹ תוספתא פ"א ה"ה
⁵⁵ עיין משנה פ"א מ"ג

<p>כבשר אמי וכבשר אחותי כערלה וכלאי הכרם מותר שלא הקדיש כלום</p> <p>הלכה ד הנודר מן התורה הרי זה מותר מן הכת' בתורה אסור מן התורה ומן הכתוב אסור אי זהו אסור הכת' בתורה האומ' הרי עלי שלא לוכל בשר ושלא לשתות יין כיום שראיתי את ירושלם חריבה וכיום שנהרג בו פלני אסור</p> <p>הלכה ה חומר בנדרים מבשבעות ובשבעות מבנדרין שהנדרים נוהגין ברשות ובמצוה מה שאין כן בשבעות חומר בשבעו' שהשבעות נוהגות בדבר שיש בו ממש ובדבר שאין בו ממש מה שאין כן בנדרים בנדרים כיצד אמ' קונם סוכה שאיני עושה לולב שאיני נוטל תפלין שאיני נותן אסור בנדרי' ומות' בשבעו' כיצד אמ' קונם שאני ישן שאני מדבר שאני מהלך אסור בשבעות ומותר בנדרים קונם פי מדבר עמך⁵⁶ ידי עושה עמך רגלי מהלכת עמך אסור בנדרים ואסור בשבעות</p>	<p>כנבלות כטרפות כשקצין כרמשיין כחלת אהרן וכתרומתו מתר האומר לאשתו הרי את עלי כאמא פותחין לו פתח ממקום אחר שלא יקל את ראשו לכן קנם שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך האומר לאשתו קנם שאיני משמשך הרי זה בל יחל דברו שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור</p> <p>משנה ב קרבן לא אכל לך וקרבן שאכל לך לא קרבן לא אכל לך מתר שבועה לא אכל לך שבועה שאכל לך לא שבועה לא אכל לך אסור זה חמר בשבעות מבנדרים וחמר בנדרים מבשבעות</p> <p>כיצד אמר קנם סכה שאיני עושה לולב שאיני נוטל תפלין שאיני נותן בנדרים אסור ובשבעות מתר שאין נשבעין לעבר על המצות</p> <p>משנה ג יש נדר בתוך נדר</p>
---	---

⁵⁶ ראה משנה פ"א מ"ד

<p>הלכה ו</p> <p>סתם נדרים להחמיר מה ראית לידור אמ' איני יודע אלא שראיתי חבירי שהיו נודרין כך אסור נדר ועבר על נדרו אין נשאלין לו עד שינהוג אסור כימים שנהג בהן היתר דברי ר' מאיר אמ' ר' יוסה במי דברים אמורים בזמן שנדרו לזמן מרובה אבל בזמן שנדרו לזמן מועט דיו שלשים יום</p> <p>ר' יהודה אומ' סתם תרומה ביהודה אסורה</p> <p>ר' לעזר בי ר' צדוק אומ' סתם חרמין מותרין בגליל</p>	<p>ואין שבועה בתוך שבועה כיצד אמר הרי אני נזיר אם אכל הרי אני נזיר אם אכל הרי אני נזיר אם אכל ואכל חיב על כל אחת ואחת שבועה שלא אכל שבועה שלא אכל שבועה שלא אכל ואכל אינו חיב אלא אחת</p> <p>משנה ד סתם נדרים להחמיר ופרושן להקל</p> <p>כיצד אמר הרי עלי כבשר מלוח וכיין נסך אם שלשמים נדר אסור אם שלעבודה זרה מתר ואם סתם אסור הרי עלי כחרם אם כחרם שלשמים נדר אסור ואם שלכהנים מתר ואם סתם אסור הרי עלי כמעשר אם כמעשר בהמה נדר אסור <כמעשר> ואם שלדגן מתר ואם סתם אסור הרי עלי כתרומה אם כתרומת הלשכה נדר אסור ואם שלגרן מתר ואם סתם אסור דברי רבי מאיר וחכמים⁴² אומרים סתם תרומה ביהודה אסורה ובגליל מתרת שאין אנשי הגליל מכירין את תרומת הלשכה סתם חרמין ביהודה מתרין ובגליל אסורין שאין אנשי הגליל מכירין את חרמי כהנים משנה ה נדר בחרם ואמר לא נדרתי אלא בחרמו שלים נדר בקרבן ואמר לא נדרתי אלא בקרבנות מלכים הרי עצמי קרבן ואמר לא נדרתי אלא בעצם שהנחתי לי להיות נודר בו קנם אשתי נהנית לי ואמר לא נדרתי אלא מאשתי הראשונה שגרשתי ועל כלן אין נשאלין עליהם ואם נשאלו</p>
--	--

⁴² במשנה ד' נפולי, משנה שבבלי 'ר' יהודה'. אך במשנה שבירושלמי וכל משניות מטיפוס א"י כאצלנו.

<p style="text-align: center;">תוספתא נדרים פרק ב הלכה א ר' ליעזר בן יעקב אומר' הרוצה להדיר את חברו שיאכל אצלו והלה נדר שלא יאכל אצלו אף על פי ששניהן נודרין זה נגד זה הרי אילו נדרי זירוזין</p> <p style="text-align: center;">אמ' קונם אם לא נמנית על פסח שאליה שלו שוקלת עשרת ליטרין אם לא שתיתי יין שלוגו יפה דינר זהב אם לא ראיתי נחש שעוביו כקורת בית הבד כשם שנדרי הבאי מותרין כך שבועת הבאי מותרת</p> <p style="text-align: right;">הלכה ב</p>	<p>עונשין אותן ומחמירין עליהם דברי רבי מאיר וחכמים אומרים פותרין להן פתח ממקום אחר ומלמדין אותן כדי שלא ינהגו בקלות ראש בנדרים משנה נדרים פרק ג משנה א ארבעה נדרים התירו חכמים נדרי זרוזין ונדרי הוי ונדרי שגגות ונדרי אנסים נדרי זרוזין היה מוכר חפץ ואמר קנם שאיני פוחת לך מן הסלע והלה אומר קנם שאיני מוסיף לך על השקל שניהן רוצין בשלשה דינרין רבי אליעזר בן יעקב אומר אף הרוצה להדיר את חברו שיאכל אצלו ואמר כל נדר שאני עתיד לדור הרי הוא בטל ובלבד שיהא זכור בשעת הנדר משנה ב נדרי הוי אמר אם לא ראיתי בדרך הזו כעולי מצרים</p> <p style="text-align: center;">אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד</p> <p>נדרי שגגות אמר אם אכלתי ושתיתי ונזכר שאכל ושתה שאיני אוכל ושאיני שתה ושכח ואכל ושתה אמר קנם אשתי נהנית לי שגנבה את כסי ושהכת את בני ונודע שלא הכתו ונודע שלא גנבה ראה אותן אוכלין תאנים ואמר להן הרי הן עליכם קרבן ונמצאו אביו או אחיו והיו עמהן אחרים בית שמי אומרים הן מתרין ומה שעמהן אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מתרין משנה ג נדרי אנסים הדירו חברו שיאכל אצלו וחלה הוא או שחלה בנו או שעכבו נהר הרי אלו נדרי אנסין</p> <p style="text-align: right;">משנה ד</p>
---	--

<p>תולין לחרגין⁵⁷ לחרמין למוכסי' לתרומה ולגוי ולבית המלך ואין תולין להן לישראל</p> <p>הלכה ג</p> <p>הרי נטיעות האילו קרבן עד שיקצצו טלית זו קרבן עד שתשרף</p> <p>פרה זו קרבן עד שתשחט כיון שנקצצו וכיון שנשרפה וכיון שנשחטה יצאו לחולין</p>	<p>נודרים להרגים ולחרמים ולמוכסים שהיא תרומה אף על פי שאינה תרומה שהן שלבית המלך אף על פי שאינן שלהן <שאינה> בית שמי אומרים בכל נודרין חוץ מבשבועה ובית הלל אומרים אף בשבועה בית שמי אומרים לא יפתח לו בנדר ובית הלל אומרים אף יפתח בית שמי אומרים במה שהוא מדירו ובית הלל אומרים אף במה שאינו מדירו כיצד אמרו לו אמר קנם אשתי נהנית לי ואמר קנם אשתי ובני נהנים לי בית שמי אומרים אשתו מתרת ובניו אסורין ובית הלל אומרים אלו ואלו מתרין משנה ה הרי נטיעות האלו קרבן אם אינן נקצצות וטלית זו קרבן אם אינה נשרפת יש להן פדיון הרי נטיעות האלו קרבן עד שיקצצו וטלית זו קרבן עד שתשרף אין להם פדיון</p> <p>משנה ו</p> <p>הנודר מיורדי הים מתר ביושבי יבשה ומיושבי יבשה אסור ביורדי הים שיורדי הים בכלל יושבי היבשה לא כאלו ההולכים מעכו ליפו אלא מי שדרכו לפרש משנה ז</p> <p>הנודר מרואי החמה אסור אף בסומים שלא נתכון זה אלא למי שהחמה רואה אותו משנה ח</p> <p>הנודר משחורי הראש אסור בקרחים ובבעלי שיבות ומתר בנשים ובקטנים שאין נקראין שחורי הראש אלא אנשים משנה ט</p> <p>הנודר מן הילודים מתר בנולדים מן הנולדים רבי מאיר מתיר אף בילודים וחכמים אומרים לא נתכון זה אלא למי שדרכו להולד</p>
--	--

⁵⁷ אירפורט 'להרגין', דפוס 'להרגים'.

<p>הלכה ד הנודר מישראל אסור בגרים מן הגרים מותר בישראל הנודר מישראל אסור בכהנים ובלוים מכהנים ולוים מותר בישראל הנודר מן הכהנים מותר בלוים מן הלוים מותר בכהנים מאוכלי השום ר' יהודה אסור אף בכותים</p> <p>שישראל נוהגין לו לוקח ביתר ומוכר בפחות⁵⁸ ר' יוסה או' אין שומעין לו</p> <p>אינו אומ' כי אתה הולך לקחת אשה מפלשתים עובדי עז מגלי עריות שופכי דמים לא נאמ' אלא הערלים וכן מצינו שלא נתחתם גזר דינן של אומות העול' אלא על הערלה שנ' כולם ערלין נפלים בחרב</p>	<p>משנה י הנודר משובתי שבת אסור בישראל ואסור בכותים</p> <p>מאוכלי השום אסור בישראל ואסור בכותים ומעולי לירושלים אסור בישראל ומתר בכותים משנה יא קנם שאיני נהנה לבני נח מתר בישראל ואסור באמות שאיני נהנה לזרע אברהם אסור בישראל ומתר באמות שאיני נהנה לישראל לוקח ביתר ומוכר בפחות שישראל נוהגין לי לוקח בפחות ומוכר ביתר אין שומעין לו שאיני נהנה להן והן לי יהנה לאמות קנם שאיני נהנה לערלים מתר בערלי ישראל ואסור במולי אמות העולם שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל ומתר במולי האמות שאינן הערלה קרויה אלא לשם הגוים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב ואומר והיה הפלשתי הערל הזה כאחד מהם ואומר פן תשמחנה בנות פלשתים פן תעלזנה בנות הערלים רבי אלעזר בן עזריה אומר מאוסה הערלה שנתגנו בה רשעים שנאמר כי כל הגוים ערלים וכל בית ישראל ערלי לב רבי ישמעאל אומר גדולה מילה ששלוש עשרה ברית נכרתו עליה רבי יוסה הגלילי אומר גדולה מילה שהיא דוחה את השבת החמורה רבי יהושע בן קרחה אומר גדולה מילה שלא נתלה למשה הצדיק עליה מלא שעה רבי נחמיה אומר גדולה מילה שהיא דוחה את הנגעים</p>
---	---

⁵⁸ והנכון בערפורט 'לוקח בפחות ומוכר ביוקר'

<p>הלכה ה ר' 59 אומ' גדולה מילה שכל מצות שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שמל שנ' התהלך לפני והיה תמים</p> <p>הלכה ו דבר אחר גדולה מילה ששקולה כנגד כל המצות שבתורה שנ' הנה דם הברית אשר כרת ה' וגו'</p> <p>הלכה ז דבר אחר גדולה מילה שאילמלי היא לא נתקיימו שמים וארץ שנ' אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת⁶⁰</p> <p>אין בין מן המודר הנאה מחבירו סתם למודר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש</p>	<p>רבי מאיר אומר גדולה מילה שכל המצות שעשה אבינו אברהם לא נקרא שלם עד שמל שנאמר התהלך לפני והיה תמים דבר אחר גדולה מילה שאלולי היא לא ברא הקדוש ברוך הוא עולמו שנאמר כה אמר יי אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמת⁴³</p> <p>גדולה מילה שהיא שקולה כנגד כל המצוות שבתורה שנאמר הנה דם הברית אשר כרת יי עמכם על כל הדברים האלה</p> <p>משנה נדרים פרק ד משנה א אין בין המדר הניה מחברו למדר הימנו מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש המדר מאכל מחברו לא ישאילנו נפה וכברה ורחים ותנור אבל משאיל לו חלוק וטלית ונזמים וטבעות וכל דבר שאין עושים בו אוכל נפש מקום שמשכירין כיוצא בהן אסור משנה ב המדר הניה מחברו שוקל את שקלו ופורע את חובו ומחזיר לו אבדתו מקום שנוטלין עליה שכר תפל הניה להקדש משנה ג ותורם את תרומתו ומעשרותיו לדעתו ומקריב עליו קני זבין וקני זבות קני יולדות חטאות ואשמות⁴⁴ ומלמדו מדרש הלכות ואגדות לא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו מקרא וזן את אשתו ואת בניו אף על פי שהוא חייב במזונותיהן <במזונותן> לא יזון את בהמתו בין טמאה בין טהורה רבי אליעזר אומר זן את הטמאה ואינו זן את הטהורה</p>
---	---

⁴³ תוספתא פ"ב ה"ז

⁴⁴ שם

⁵⁹ בדפוס נפולי ואילך משנה שבבבלי כ"מ ר', אך בלו משנה מן הגניזה משנה כת"י תימן עם פיה"מ להר"מ ועוד ר' מאיר'.

⁶⁰ משנה פ"ג סמ"ט

<p>המודר הנאה מחבירו ומת מביא לו ארון ותכריכין חלילין ומקוננות שאין הנאה למתים מעידו עדות ממון ועדות נפשות חלה נכנס לבקרו היה לו חלה אינו נכנס ומבקר ושואל בשלמו היה כהן זורק עליו דם חטאתו ודם אשמו⁶¹ מפני דרכי שלום</p> <p>ורוחץ עמו במרחץ</p> <p>וישן עמו במטה ר' יהודה או' על הקטנה בימות הגשמים רוחץ עמו באבטי גדול מזיע עמו במרחץ קטנה</p> <p>הלכה ח המודר הנאה מחבירו בפני שביעית לא יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנטיעות בשביעית יורד לתוך שדהו ואוכל הוא מן הנטיעות</p>	<p>אמרו לו מה בין טמאה לטהורה אמר להן שהטהורה נפשה לשמים וגופה שלו והטמאה נפשה וגופה לשמים אמרו לו אף הטמאה נפשה לשמים וגופה שלו שאם ירצה הרי מוכרה לגוים או מאכילה לכלבים</p> <p>משנה ד המדר הניה מחברו ונכנס לבקרו עומד אבל לא יושב ומרפהו רפאות נפש אבל לא רפאות ממון ורוחץ עמו באבטי גדולה אבל לא בקטנה וישן עמו במטה רבי יהודה אומר בימות החמה אבל לא בימות הגשמים מפני שהוא מהניה ומסב עמו על המטה ואוכל עמו על השלחן אבל לא מן התמחוי אבל אוכל הוא מן התמחוי החוזר לא יאכל עמו מן האבוס שלפני הפועלים ולא יעשה עמו באמן דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עושה הוא ברחוק ממנו משנה ה המדר הניה מחברו לפני שביעית לא יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הנוטות ובשביעית לא יורד לתוך שדהו אבל אוכל הוא מן הנוטות נדר הימנו מאכל לפני שביעית יורד לתוך שדהו ואינו אוכל מן הפרות ובשביעית יורד ואוכל משנה ו המדר הניה מחברו לא ישאלנו ולא ישאל ממנו לא ילונו ולא ילוה ממנו ולא ימכר לו ולא יקח ממנו אמר לו השאילני פרתך אמר לו אינה פנויה אמר קנם שדי שאיני חורש בה לעולם אם היה דרכו לחרש</p>
---	--

⁶¹ משנה פ"ד מ"ג

<p>הלכה ט</p> <p>ככר זה הקדש ואכלה בין הוא בין חבירו הרי זה מעל לפיכך יש לה פדיון אם אמ' הרי הוא עלי ואכלה מעל בטובת הנאתו אכלה אחר הרי זה לא מעל לפיכך אין לה פדיון דברי ר' מאיר ר' שמעון או' זה וזה לא מעלו</p> <p>והלה נוטל ואוכל ר' יוסה אומ' 62 מפני שקדם נדרו להפקירו</p> <p>כשם ששניהן אסורין לדור בחצר כך שניהן אסורין לדור במבוי</p> <p>כשם ששניהן אסורין לגדל תרנגלין כך שניהן אסורין לגדל בהמה דקה</p> <p>היה אחד מהן ראוי להדיר אחרים הנאה על חלקו כופין את הרגיל למכור את חלקו</p>	<p>הוא אסור וכל אדם מתרין אם אין דרכו לחרש בו הוא וכל אדם אסורין משנה ז</p> <p>המדר הניה מחברו ואין לו מה יאכל הולך אצל החנוני ואומר איש פלוני מדר ממני הניה ואיני יודע מה אעשה הוא נותן לו ובא ונוטל מזה היה ביתו לבנות גדרו לגדר שדהו לקצר הולך אצל הפועלין ואומר איש פלוני מדר ממני הניה ואיני יודע מה אעשה והן עושין עמו ובאים ונוטלים שכרן מזה</p> <p>משנה ח</p> <p>היו מהלכים בדרך ואין לו מה יאכל נותן לאחר משם מתנה והלה מתר בה אם אין עמהם אחר מניח על הסלע או על הגדר ואומר הרי הן מבקרין לכל מי שיחפץ והלה נוטל ואוכל רבי יוסה אוסר</p> <p>משנה נדרים פרק ה</p> <p>משנה א</p> <p>השותפים שנדרו הניה זה מזה אסורין לכנס לחצר</p> <p>רבי אליעזר בן יעקב אומר זה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו שניהן אסורין מלהעמיד רחים ותנור ומלגדל תרנגלין</p> <p>היה אחד מהן מדר מחברו הניה לא יכנס לחצר</p> <p>רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא לומר לו בתוך שלי אני נכנס ואיני נכנס בתוך שלך כופין את הנודר שימכר את חלקו משנה ב</p> <p>היה אחד מן השוק מדר מאחד מהם הניה לא יכנס לחצר</p> <p>רבי אליעזר בן יעקב אומר יכול הוא לומר לו</p>
---	--

62 צ"ל אוס', ככ"ע וקג"נ.

<p>רחבה שדרך הרבים מפסקתה הרי היא של עולי בבל אין דרך הרבים מפסקתה הרי היא של אנשי אותה העיר</p>	<p>לתוך שלחברי אני נכנס ואיני נכנס לתוך שלך משנה ג המדר הניה מחברו ויש לו שם מרחץ ובית הבד מסכרין בעיר אם יש לו תפיסת יד בהן אסור אין לו תפיסת יד בהן מתר האומר לחברו קנם לביתך שאיני נכנס ושדך בהן לוקח מת או שמכרן לאחר מתר לבית הזה שאיני נכנס ושדה זו שאיני לוקח מת או שמכרן לאחר אסור משנה ד הרי אני עליך חרם המדר אסור הרי את עלי חרם הנודר אסור הרי אני עליך ואת עלי שניהם אסורין ושניהם מתרין בדבר שלעולי בבל ואסורין בדבר שבאותה העיר משנה ה ואי זה הוא דבר שלעולי בבל כגון הר הבית והעזרות והבאר שבאמצע הדרך ואי זה דבר שבאותה העיר כגון הרחבה והמרחץ</p> <p>ובית הכנסת והתבה והספרים והכותב חלקו לנשיא רבי יהודה אומר אחד כותב לנשיא ואחד כותב להדיוט מה בין כותב לנשיא לכותב להדיוט שהכותב לנשיא אינו צריך לזכות והכותב להדיוט צריך לזכות וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה צריך לזכות לא דברו בנשיא אלא בהוה רבי יהודה אומר אין אנשי הגליל צריכין לכתוב שכבר כתבו אבותיהם על ידיהם משנה ו המדר הניה מחברו ואין לו מה יאכל נותן לאחר משום מתנה והלה מתר בה מעשה בבית חורון באחד שהיה אביו מדר ממנו הניה והיה משיא את בתו אמר לחברו הרי החצר והסעודה נתונין לך מתנה אין בפניך שיבא אבא ויאכל עמנו בסעודה אמר לו אם שלי הם הרי הן מקדשין לשמים אמר לו לא נתתי לך את שלי (אלא) שתקדישם לשמים אמר לו</p>
--	--

<p>הלכה י' המודר הנאה מעירו או מבני עירו ובא אחר וישב שם שלשים יום מותר בו מיושבי עירו ובא אחר וישב שם שלשים יום אסור בו המודר הנאה מחבירו בפניו אין נשאלין לו אלא בפניו שלא בפניו נשאלין לו בפניו ושלא בפניו</p> <p>תוספתא נדרים פרק ג הלכה א' הנודר מן התבשיל אסור בצלי ובשלוק ובמבושל</p> <p>ואסור בסיטרות רכות מפני שהחולין אוכלין בהן פיתן</p> <p>הנודר מן היורד לקדירה מותר ביורד לאילפס ביורד לאילפס אסור ביורד לקדירה הלכה ב' מן הנעשין בקדירה מותר בנעשין באילפס מן הנעשין באילפס מותר בנעשין בקדירה מן היורד לתנור אין אסור אלא מן הפת בלבד מן הנעשין בתנור אסור בכל הנעשין בתנור</p>	<p>לא נתת לי את שלך אלא שתהא אתה ואביך אוכלים ושותים ומתרצים זה לזה ויהא עון תלוי בראשי אמרו חכמים כל מתנה שאינה שאם הקדישה תהא מקדשת אינה מתנה</p> <p>משנה נדרים פרק ו משנה א' הנודר מן המבשל מתר בצלי ובשלוק אמר קנם תבשיל שאיני טועם אסור במעשה קדרה רך ומתר בעבה ומתר בביצה טרמיטן ובדלעת הרמוצה</p> <p>משנה ב' הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא ממעשה דתחתה אמר קנם יורד לקדרה שאיני טועם אסור מכל המתבשילין בקדרה</p> <p>משנה ג' מן הכבש אינו אסור אלא מן הכבש שלירק כבוש שאיני טועם אסור בכל הכבושים מן השלקים אינו אסור אלא מן השלק שלירק שלוק שאיני טועם אסור בכל השלוקים מן הצלי אינו אסור אלא מן הצלי שלבשר דברי רבי יהודה צלוי שאיני טועם אסור מכל הצלויים מן המליח אינו אסור אלא מן המליח שלדג מליח שאיני טועם <שני> אסור בכל המלוחים משנה ד'</p>
--	---

<p>הנודר מן הקיים מותר בגבנה</p> <p>מנ הגבינה אסור בקיים</p> <p>הנודר מן הרוטב מותר בקופה מן הקופ' מותר ברוטב ר' יהודה אומ' אמ' קונם בשר שני טועם אסור בו ברוטבו ובהקיפו</p> <p>הלכה ג</p>	<p>דג דגים שאיני טועם אסור בהם בין גדולים בין קטנים בין מלוחים בין תפלים בין חיים בין מבשלים ומתר בטריית טרופה ובציר הנודר מן הצחנה אסור בטריית טרופה ומתר בציר ובמריס הנודר מטריית טרופה מתר בציר ובמריס משנה ה הנודר מן החלב מתר בקים רבי יוסה אוסר ומן הקים מתר בחלב אבא שאול אומר הנודר מן הגבנה אסור בה בין מליחה ובין תפלה</p> <p>משנה ו הנודר מן הבשר מתר ברטב ובקופא</p> <p>רבי יהודה אוסר</p> <p>אמר רבי יהודה מעשה ואסר עלי רבי טרפון ביצים שנתבשלו עמו אמרו לו וכן הדבר אמתי בזמן שאמר בשר זה עלי אבל הנודר מן הדבר ונתערב באחר אם יש בו בנותן טעם הרי זה אוסר משנה ז הנודר מן היין מתר בתבשיל שיש בו טעם יין אמר קנם יין זה שאיני טועם ונפל לתבשיל אם יש בו בנותן טעם הרי זה אסור הנודר מן הענבים מתר ביין מן הזיתים מתר בשמן אמר קנם זיתים וענבים אלו שאיני טועם אסור בהן וביוצא מהן משנה ח הנודר מן התמרים מתר בדבש תמרים מן הסתוניות מתר בחמץ סתוניות רבי יהודה בן בתירה אומר כל ששם תולדתו קרויה עליו ונדר הימנו אסור ביוצא הימנו⁴⁵ וחכמים מתירין משנה ט הנודר מן היין מתר ביין תפוחים</p>
--	---

⁴⁵ תוספתא פ"ג ה"ג

<p>מן השמן מותר בשמן שומשמיין ומקום שמסתפקין בשמן שומשמיין אסור אף בשמן שומשמיין</p> <p>ר' יהודה בן בתירה או' כל ששם תולדתו קרויה עליו ונדר ממנו אסור ביוצא בו מן היוצא ממנו אסור ב⁶³</p> <p>ר' שמעון בן לעזר אומ' את שדרכו לוכל ודרך היוצא ממנו לוכל ונדר הימנו אסור ביוצא הימנו מן היוצא הימנו אסור בו את שדרכו לוכל ואין דרך היוצא ממנו לוכל ונדר הימנו מותר ביוצא הימנו מן היוצא הימנו מותר בו את שאין דרכו לוכל אבל דרך היוצא ממנו לאכל ונדר ממנו לא נתכוין זה אלא ליוצא ממנו הלכה ד</p> <p>הנודר מן הצמר⁶⁴ מותר בפשתן מן הפשתן מותר בצמר ר' שמעון בן לעזר אומ' את שדרכו להתכסות ודרך היוצא ממנו להתכסות ונדר ממנו אסור ביוצא בו מן היוצא ממנו אסור בו את שדרכו להתכסות ואין דרך היוצא ממנו להתכסות ונדר הימנו מותר ביוצא בו מן היוצא ממנו מותר בו את שאין דרכו להתכסות אבל דרך היוצא ממנו להתכסות ונדר ממנו לא נתכוין זה אלא ביוצא ממנו הלכה ה</p> <p>הנודר מן הבשר⁶⁵ אסור בכל מין בשר אסור בראש וברגלים בקנה ובעופות ומותר בבשר דגים וחגבים (רבן שמעון בן גמליאל אומ' הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר ואסור בראש וברגלים בקרבים בקנה ובעופות ומותר בבשר דגים וחגבים) רבן שמעון בן גמליאל אומ' הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר ומותר בראש וברגלים ובקנה ובעופות ובדגים ובחגבים וכן היה רבן שמעון בן גמליאל או' קרביין לא בשר אכליהון לא אנש ר' שמעון בן לעזר אומ' קונם דג שאני טועם אסור בגדולים ומותר בקטנים דגה שני טועם אסור בקטנים ומותר בגדולים דגים שני טועם אסור בגדולים ואסור בקטנים הלכה ו</p> <p>הנודר מן הירק⁶⁶ בשביעית אסור בירקות שדה מן הדלועין אין אסור אלא בדלעת יונת בלבד מן הכרוב אסור באספרגיס מן האספרג' מותר בכרוב מן הכרישין מקום שקורין לקפלוטות כרישין אסור בקפלוטות⁶⁷ מן הקפלוטות מותר בכרישין מן הבצלים אסור בבני בצלים ור' יוסה מתיר מבני בצלים מותר בבצלים</p>	<p>מן השמן מותר בשמן שומשמיין</p> <p>מן הדבש מותר בדבש תמרים מן החמץ מותר בחמץ סתונית מן הכרישים מותר בקפלוטות⁴⁶ מן הירק מותר בירקות שדה מפני שהוא לאוי</p> <p>משנה י מן הכרוב אסור באספרגוס מן האספרגוס מותר בכרוב מן הגריסים אסור במקפא רבי יוסה מתיר מן המקפא מותר בגריסין מן המקפא אסור בשום רבי יוסה מתיר מן השום מותר במקפא</p>
---	--

⁴⁶ ראה תוספתא פ"ג ה"ו.

⁶³ משנה פ"ו מ"ח

⁶⁴ משנה פ"ז מ"ג.

⁶⁵ משנה פ"ו מ"ו.

⁶⁶ משנה פ"ז מ"א.

⁶⁷ משנה פ"ז מ"ט

<p>מן עדשים אסור באשישים ור' יוסה מתיר מן האשישים מותר בעדשי' מן השום אסור במקפה ור' יוסה מתיר מן המקפה מותר בשום</p> <p>הלכה ז ר' יהודה אומ' קונם גריס שני טועם מותר בחיים ואסור במבושלין גריסין שני טועם אסור בחיים ומותר במבושלין חטה שני טועם מותר לכוס ואסור לאפות חטין שני טועם אסור לכוס ואסור לאפות תוספתא נדרים פרק ד הלכה א הנודר מפירות שנה אסור מכל פירות שנה ומותר בעגלים ובגדיים ובטלאים ובחלב ובגוזלות אם אומ' גידולי שנה שני טועם אסור בכולן הנודר מן הקיץ אין אסור אלא מן התאנה בלבד</p> <p>הלכה ב רבן שמעון בן גמליאל אומ' ענבים בכלל הקיץ</p> <p>הלכה ג הנודר מן הפיאה⁶⁸ אסור בקשואין ובדלועין ובמלפפונות ומותר בפירות אילן הנודר מן התירוש אסור בכל מיני מתיקה ומותר בין הנודר מן התבלין אסור בחיים ומותר במבושלין אם אמ' הרי הן על פי והרי הן עלי אסור בהן בין חיים בין מבושלין הנודר מן הפת אין אסור אלא מן הפת הבא מחמשת המינין בלבד</p> <p>הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי לח ומותר ביבש⁶⁹ ומותר באורז</p>	<p>מן העדשים אסור באשישים רבי יוסה מתיר מן האשישין מותר בעדשים חטה חטים שאיני טועם אסור בהם בין קמח בין פת גריס גריסים שאיני טועם אסור בהן בין חיים בין מבשלים רבי יהודה אומר קנם גריס וחטה שאיני טועם מותר לכוס חיים</p> <p>משנה נדרים פרק ז משנה א הנודר מן הירק⁴⁷ מותר בדלועים ורבי עקיבה אומר אמר לו לרבי עקיבה והלא אומר אדם לשלוחו קח לנו ירק והוא אומר לא מצאתי אלא דלועים אמר להם וכן הדבר או שמא אומר הוא לו לא מצאתי אלא קטנית אלא שהדלועין בכלל הירק ואין הקטנית בכלל ירק ואסור בפול המצרי לח ומותר ביבש משנה ב הנודר מן הדגן אסור בפול המצרי היבש דברי רבי מאיר</p>
--	---

⁴⁷ תוספתא פ"ג ה"ו

⁶⁸ צ"ל ככ"ע 'החפירא' (גר"ש)

⁶⁹ צ"ל ככ"ע אסור בפול המצרי יבש ומותר בלח.

<p>ובחליקה ובטרגיס ובטיסני</p> <p>הנודר מן הכסות אסור בפונדא ופסקיא ומותר בסקרטיא באנפיליא ובפלמיא במכנסים וכובע</p> <p>הלכה ד כיצד היה ר' יהודה אמ' הכל לפי הנדר היה טעון צמר וחצר אמ' קונם צמר עולה עלי אסור לטעון ומותר ללבוש היה לבוש צמר וחצר ואמ' קונם צמר עולה עלי אסור ללבוש ומותר לטעון</p>	<p>וחכמים אומרים אינו אסור אלא מחמשת המינין רבי מאיר אומר הנודר מן התבואה אינו אסור אלא מחמשת המינין אבל הנודר מן הדגן אסור בכל ומתר בפרות האילן ובירק משנה ג</p> <p>הנודר מן הכסות מתר בשק וביריעה ובחמילה אמר קנם צמר עולה עלי מתר לכסות בגזי צמר פשתן עולה עלי מתר לכסות באניצי פשתן רבי יהודה אומר הכל לפי הנדר טען והזיע והיה ריחו קשה אמר קנם צמר ופשתים עולין עלי⁴⁸ מתר לכסות ואסור להפשיל אחריו משנה ד</p> <p>הנודר מן הבית מתר בעליה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים עליה בכלל הבית הנודר מן העליה מתר בבית משנה ה</p> <p>הנודר מן המטה מתר בדרגש דברי רבי מאיר וחכמים אומרים הדרגש בכלל המטה הנודר מן הדרגש מתר במטה הנודר מן העיר מתר לכנס בתחומה ואסור לכנס לעיבורה אבל הנודר מן הבית אסור מן האגף ולפנים משנה ו</p> <p>קנם פרות האלו עלי קנם הם לפי קנם הם על פי אסור בחלופיהם ובגדוליהם שאיני אוכל שאיני טועם מתר בחלופיהן ובגדוליהן בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גדולי גדולין אסורים משנה ז</p> <p>האומר לאשתו קנם מעשה ידיך עלי קנם הם לפי קנם הן על פי אסור בחלופיהן ובגדוליהן</p>
---	---

⁴⁸ תוספתא פ"ג ה"ד.

<p>הלכה ה קונם ככר זה שני טועם אם אלך למקום לפני למחר אם אכל הרי הוא בלא ילך אם הלך הרי הוא בלא יחל דברו</p> <p>הלכה ו אף נדרים שאמרנו מותרין מניין שלא יהא אדם נודר בהן על מנת לבטלן תל לא יחל דברו שלא יעשה דבריו חולין דבר אחר לא יחל דברו שאפי' חכם אין מפר נדרו לעצמו אמ' לו השאילני קרדומך אמ' קרדום שאני קנוי קונם נכסים עלי אם יש לי קרדום בידוע שאין לו קרדום</p> <p>הלכה ז הנודר מן הקייץ בגליל וירד לעמקים אף על פי שהגיעו הקייץ בעמקים אסור עד שיגיעו הקייץ בגליל</p> <p>אמ' ר' יוסה בראשונה היו אומ' המודר הנאה מחבירו סתם עד הפסח אסור עד שחיטת הפסח</p>	<p>שאיני אוכל שאיני טועם <שני> מתר בחלופיהם ובגדוליהן בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גדולי גדולין אסורים משנה ח שאת עושה ואיני אוכל עד הפסח שאת עושה ואיני מתכסה עד הפסח עשתה לפני הפסח מתר לאכל ולהתכסות לאחר הפסח שאת עושה עד הפסח ואיני אוכל ושאת עושה עד הפסח ואיני מתכסה עשתה לפני הפסח אסור לאכל ולהתכסות לאחר הפסח משנה ט שאת נהנית לי עד הפסח אם הולכת את לבית אביך עד החג הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד הפסח ולאחר הפסח בל יחל דברו שאת נהנית לי עד החג אם הולכת את לבית אביך עד הפסח והלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג מתרת לילך אחר הפסח</p> <p>משנה נדרים פרק ח משנה א קנם יין שאיני טועם היום אינו אסור אלא עד שתחשך שבת וז אסור בכל השבת ושבת שעברה <המגיה ושבת לשעבר> חדש זה אסור בכל החדש וראש חדש להבא שנה וז אסור בכל השנה וראש השנה שעתיד לבוא שבוע זה אסור בכל השבוע ושביעית שעברה <המגיה והשביעית לשעבר> ואם אמר יום אחד שבת אחת חדש אחד שנה אחת שבוע אחד אסור מיום ליום משנה ב עד הפסח אסור עד שיגיע</p>
--	---

<p>משחרב בית המקדש אסרו כל היום כולו זה הכלל כל שזמנו קבוע אסור⁷⁰ עד פניו ר' מאיר או' אסור עד שיגיע ר' יוסה אומ' אסור עד שיצא</p> <p>עד שיפסקו גשמים עד לילי יום טוב הראשון של פסח</p> <p>עד שייעקרו סוכות אסור עד לילי יום טוב האחרון של חג</p> <p>עד אדר הראשון ואם היתה שנה מעוברת אסור עד אדר שני</p>	<p>עד שיהא אסור עד שיצא עד לפני הפסח רבי מאיר אומר אסור עד שיגיע רבי יוסה אומר אסור עד שיצא משנה ג עד הקציר עד הבציר עד המסיק אינו אסור אלא עד שיגיע זה הכלל כל שזמנו קבוע ואומר עד שיגיע אסור עד שיגיע עד שיהא אסור עד שיצא וכל שאין זמנו קבוע בין שאמר עד שיהא בין שאמר עד שיגיע אינו אסור אלא עד שיגיע משנה ד עד הקיץ עד שיהא הקיץ עד שיתחילו העם להכניס בכללות עד שיעבר הקיץ עד שיכפילו המקצועות עד הקציר עד שיתחיל העם לקצר קציר חטים אבל לא קציר שעורים הכל לפי מקום נדרו אם היה בהר כהר ואם היה בבקעה כבקעה משנה ה עד הגשמים עד שיהו הגשמים עד שתד רביעה שניה רבן שמעון בן גמליאל אומר עד שיגיע זמנה שלרביעה שניה עד שיפסקו הגשמים עד שיצא ניסן דברי רבי מאיר ורבי יהודה אומר עד שיעבר הפסח</p> <p>קנם יין שאיני טועם השנה נתעברה השנה אסור בה ובעבורה עד ראש אדר עד ראש אדר הראשון עד סוף אדר עד סוף אדר הראשון רבי יהודה אומר קנם יין שאיני טועם עד שיהא הפסח אינו אסור אלא עד לילי הפסח שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לשתות יין משנה ו</p>
--	--

⁷⁰ צ"ל ככ"ע 'אמר' (א' במקום אסור, גר"ש ליברמן)

<p>הלכה ח האומר לחבירו קונם שני נהנה לך אם אי אתה בא ונוטל לבניך כור אחד של חטים ושתי חביות של יין וארעו אבל או אונס או משתה או גשמים מותר ולעולם אסור עד שיפר את נדרו על פי חכם דברי ר' מאיר וחכמים אומ' אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם יאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי זהו כבודי וכן האומ' לחבירו קונם שאין אתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטים ושתי חביות של יין</p> <p>היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו בתוך המשתה אמ' קונם לביתך שני נכנס בתוך המשתה אסור לאחר המשתה מותר ר' יהודה או' היה מסרב בחבירו בתוך הרגל שיאכל אצלו ואמ' קונם לביתך שני נכנס לתוך הרגל אסור לאחר הרגל מותר הלכה ט היה מסרב בחבירו שיאכל אצלו במשתה ואמ' קונם ביתך שאני נכנס לתוך המשתה אסור אחר המשתה מותר אמ' קונם לביתך שני נכנס וטיפת צופן שאני טועם לך מותר ליכנס⁷¹ ולרחוץ עמו בצופן ואסור לוכל ולשתות</p>	<p>אמר קנם בשר שאיני טועם עד שיהא צום אינו אסור אלא עד לילי צום שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכל בשר רבי יוסה בנו אומר קנם שום שאיני טועם עד שתהא שבת אינו אסור [אלא] עד לילי שבת שלא נתכון זה אלא עד שעה שדרך בני אדם לאכל שום משנה ז האומר לחברו קנם שאני נהנה לך אם אין אתה בא ונוטל לבניך כור אחד שלחטים ושתי חביות שליין</p> <p>הרי זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו כלום אמרת אלא מפני כבודי וזה הוא כבודי וכן האומר לחברו קנם שאתה נהנה לי אם אין את בא ונותן לבני כור אחד שלחטים ושתי חביות שליין רבי מאיר אומר אסור עד שיתן וחכמים אומרים אף זה יכול להפר את נדרו שלא על פי חכם ויאמר לו הרי אני כאלו התקבלתי <כילו> היו מסרבים בו לשאת את בת אחותו ואמר קנם שהיא נהנית לי לעולם וכן המגרש את אשתו ואמר קנם אשתי נהנית לי לעולם הרי אלו מתרות מלהנות לו שלא נתכון זה אלא לשם אשות היה מסרב בחברו שיאכל אצלו אמר קנם לביתך שאיני נכנס</p> <p>טפת צופין שאיני טועם לך מותר לכנס לביתו ולשתות ממנו צופין שלא נתכון זה אלא לשם אכילה ושתייה</p>
---	---

⁷¹ בכ"ע מותר ליכנס ולשתות (כמשנתנו).

משנה נדרים פרק ט

משנה א

רבי אליעזר אומר

פותרין לאדם בכבוד אביו ואמו

וחכמים אוסרין

אמר **רבי צדוק**

עד שפותרין לו בכבוד אביו ואמו

יפתחו לו בכבוד מקום

אם כן אין נדרים

מודין **חכמים לרבי אליעזר**

בדבר שבינו לבין אביו ואמו

שפותרין לו בכבוד אביו ואמו

משנה ב

ועוד אמר **רבי אליעזר**

פותרין בנו

וחכמים אוסרין

כיצד

אמר

קנם שאיני נהנה לאיש פלוני

ונעשה סופר

או שהיה משיא את בנו

ואמר

אלו הייתי יודע שהוא נעשה סופר

או שהיה משיא את בנו בקרוב

לא הייתי נודר

קנם לבית זה שאיני נכנס

ונעשה בית הכנסת

אמר

אלו הייתי יודע שהוא נעשה בית הכנסת

לא הייתי נודר

רבי אליעזר מתיר

וחכמים אוסרין

תוספתא נדרים פרק ה

הלכה א

הנודר מן הבית מן העליה

וקודם לנדרו נודע שנפלו לו בירושה או שניתנו לו

במתנה אמ' אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר הרי

זה מותר

מעשה באחד שהדיר את אשתו שלא לעלות

לירושלם ובאת והתירה על נדרו ושאל את **ר' יוסה**

אמ' לו אילו הייתה יודע שמבטלת דבריך שלא בפניך

מדירה הייתה אמ' לו לאו והתירו **ר' יוסה**

ר' ישמעאל בי ר' יוסה אומ' אומרין לו אילו אחד היה

מפייסך הייתה נודר אם אמ' לאו הרי זה מותר **ר'**

יהודה בן בתירא אומ' אומ' לו אילו היה לך לב זה

הייתה נודר אם אמ' לאו הרי זה מותר

משנה ג

רבי מאיר אומר

יש דברים שהן כנוול ואינן כנוול

וחכמים⁴⁹ מודין לו

כיצד

אמר

קנם שאיני נושא לפלונית שאביה רע

אמר לו מת או שעשה תשובה

⁴⁹ נוסחאות אחרות 'ואין חכמים מודין לו'.

<p>ר' נתן אומ' יש נדר שמקצתו מותר ומקצתו אסור כיצד נדר מן הכלכלה שהיו בנות שבע בתוכה אמ' אילו הייתי יודע שבנות שבע בתוכה לא הייתי נודר אלא לשאר כלכלה הותר בבנות שבע ואסור בשאר הכלכלה נדר מן הבצלים⁷² אמ' אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב לא הייתי נודר אלא משאר בצלים הותר בכופרי ואסור בשאר בצלים עד שבא ר' עקיבא ולימד שהנדר שהותר מקצתו הותר כולו כיצד אומ' קונם שני נהנה לכלכם והותר אחד מהם הותרו כולם שני נהנה לזה לזה ולזה והותר האמצעי הימנו למטה מותר הימנו למעלה אסור</p>	<p>קנם לבית הזה שאיני נכנס שהכלב רע בתוכו או שהנחש בתוכו אמרו לו מת הכלב או שנהרג הנחש הרי הן כנולד ואינן כנולד וחכמים מודין לו משנה ד ועוד אמר רבי מאיר פותרין לו מן הכתוב שבתורה ואומרים לו אלו הייתי יודע שאתה עובר על (ויקרא יטיז-יח) לא תקם ועל לא תטר ועל לא תשנא את אחיך בלבבך ואהבת לרעך כמוך וחי אחיך עמך שמא יעני ואין את יכול לפרנסו אמר אלו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מתר משנה ה פותרין לאדם בכתבת אשתו מעשה באחד שנדר מאשתו הניה והיתה כתבתה ארבע מאות זוז ובאת לפני רבי עקיבה וחיבו לתן לה כתבתה אמר לו רבי שמונה מאות דינר הניח אבא ונטל אחי ארבע מאות ואני ארבע מאות לא דיה שתטל היא מאתים ואני מאתים אמר לו רבי עקיבה אפלו את מוכר שער ראשך את נותן לה כתבתה אמר אלו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר והתירו רבי עקיבה משנה ו פותרין בימים טובים ובשבתות בראשונה היו אומרים אותן הימים מתרין ושאר כל הימים אסורין עד שבא רבי עקיבה ולמד שהנדר שהתר מקצתו התר כולו משנה ז כיצד אמר קנם שאיני נהנה לכלכם הותר אחד מהן הותרו כולם שאיני נהנה לזה לזה ולזה התר הראשון הותרו כולם הותר האחרון האחרון מתר וכלם אסורין התר האמצעי הימנו ולמטה מתר הימנו ולמעלה אסור שאיני נהנה לזה לזה קרבן ולזה קרבן</p>
--	---

⁷² משנה פ"ט מ"ח.

<p>קונם שני נהנה לפל' ושהא כדי דבור וחזר ואמ' לפל' הוא אסור בראשון ומותר בשיני כמה הוא כדי דבור כדי שאילת שלום הרב לתלמיד קונם שני נהנה לפלני ועוד לפלני או שאמ' לפלני ופלני קונם שני נהנה לו הרי אילו שני נדרים הותר הראשון הותר השיני [הותר השני] לא הותר הראשון הלכה ב</p> <p>קונם שני נהנה לפלני ולכל מי שנשאלין לו עליו נשאלין לו על הראשון וחוזרין ונשאלין לו על השיני</p> <p>הלכה ג</p> <p>נתכוון לידור בעולה ונדר בנזיר בקרבן ונדר בשבועה מותר בעולה ונדר בקרבן בחרם ונדר בהקדש אסור הלכה ד</p> <p>נדר בנזיר בקרבן ובשבועה פותחין לו פתח אחד על כולן אם אמ' נדרתי ואיני יודע באי זה משניהם נדרתי פותחין לו פתח אחד בעל כולם הלכה ה</p> <p>הנודר מן העיר ונשאל לחכם שבעיר ואינו חושש שמה נשאל על פי עצמו מישראל נשאל לחכם שבישראל ואינו חושש שמה נשאל על פי עצמו הלכה ו</p> <p>ר' יהודה בן בתירה אומ' פותחין לו פתח לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו</p>	<p>צריכין פתח לכל אחד ואחד</p> <p>משנה ח</p> <p>קנם יין שאיני טועם שהיין רע למעים אמרו לו והלא מישן יפה למעים התר במישן לא במישן בלבד התר אלא בכל היין קנם בצל⁵⁰ שאיני טועם שהבצל רע ללב אמרו לו והלא כפרי יפה ללב התר בכפרי לא בכפרי בלבד התר אלא בכל הבצלים מעשה היה והתירו רבי מאיר בכל הבצלים</p> <p>משנה ט</p> <p>פותחין לאדם בכבוד עצמו ובכבוד בניו ואומרין לו אלו היית יודע שלמחר יהו אומרין עליך כך וסתו שלפלוני להיות מגרש את נשיו ועל בנותיך יהו אומרין בנות גרושה הן מה ראת אמן שלא לו להתגרש אמר אלו הייתי יודע שהוא כן לא הייתי נודר הרי זה מתר משנה י</p> <p>קנם שאיני נושא לפלונית כאורה <שני> והרי היא נאווה שחורה והרי היא לבנה קצרה והרי היא ארכה לא מפני שהיא כאורה ונעשית נאווה שחורה ונעשית לבנה קצרה ונעשית ארכה אלא שהנדר טעות</p>
--	--

⁵⁰ תוספתא פ"ה ה"א

<p>אמ' לו ר' ישמעאל זכיתה בה ובכלים שעליה</p> <p>כשמת מה היו אומ' לפניו בנות ישראל על ר' ישמעאל בכינה המלבישכם שני עם עדנים המעלה עדי זהב על לבושן</p> <p>תוספתא נדרים פרק ו הלכה א</p> <p>ר' יוסה בי ר' יהודה ור' לעזר בי ר' שמעון או' הפר נדרים מעת לעת⁷³</p> <p>כיצד היו על אשתו חמשה נדרים או שהיו לו חמש נשים ונדרו כולן ואמ' מופר כולן מופרין מופר לייך לא היפר אלא לה נדר זה לא היפר אלא אותו נדר מה ראית שתידורי אי איפשי שתידורי אין זה נדר לא אמ' כלום מופר זה מבוטל זה הרי זה בטל קיים לייך יפה עשית אף אני כמותיך אם לא נדרת מדירך אני אין יכול להפר</p> <p>הלכה ב</p> <p>אימתי אמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב בזמן שלא שמע או ששמע והיפר או ששמע ושתק שמע והפר ומת בו ביום אבל שמע ושתק שמע וקיים ומת ביום שלאחריו אין יכול להפר שמע בעלה ולא הפר לה ולא הספיק האב לשמוע עד שמת הבעל זה שאמרו מת הבעל נתרוקנה רשות לאב</p> <p>הלכה ג</p> <p>שמע אביה ולא הפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת האב זהו שאמרו מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל⁷⁴</p>	<p>מעשה באחד שנדר מבת אחותו הניה והכניסוה לבית רבי ישמעאל ויפוח אמר לו רבי ישמעאל בני מזו נדרת אמר לו לאו והתירו רבי ישמעאל באותה השעה בכה רבי ישמעאל ואמר בנות ישראל נאות הן אלא שהעניות מנולתן וכשמת רבי ישמעאל היו בנות ישראל נושאות קינה ואומרות בנות ישראל על רבי ישמעאל בכינה וכן הוא אומר בשאול (שמואל ב אכד) בנות ישראל אל שאול בכינה המלבישכם שני עם עדנים המעלה עדי זהב על לבושן</p> <p>משנה נדרים פרק י משנה א</p> <p>נערה מארסה אביה ובעלה מפירים נדריה⁵¹ הפר האב ולא הפר הבעל הפר הבעל ולא הפר האב אינו מופר אין צרך לומר שיקם אחד מהן</p> <p>משנה ב</p> <p>מת האב לא נתרוקנה רשות לבעל⁵² מת הבעל נתרוקנה רשות לאב</p> <p>בזה יפה כח האב מכח הבעל דבר אחר יפה כח הבעל מכח האב שהבעל מפר בבגר</p>
--	--

⁵¹ תוספתא פ"ו ה"ד

⁵² תוספתא פ"ו ה"ג

⁷³ משנה פ"י מ"ח

⁷⁴ משנה פ"י מ"ב

<p>שמע בעלה והפר לה ולא הספיק אביה לשמוע עד שמת הרי זו הפרה אסורה שאין הבעל מיפר אלא בשותפות האב שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת (ונתארסה לאחר) יחזור האב ויפר חלקו של בעלה אמ' ר' נתן הן הן דברי בית שמאי בית הלל או' אינו יכול להפר הלכה ד</p> <p>נערה המאורסה אביה ובעלה אחרון מפירין נדריה⁷⁵ שמע האב והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה</p> <p>אפי' לעשרה זהו שאמרו אביה ובעלה האחרון מפירין נדריה שמע אביה והפר לה ולא הספיק הבעל לשמוע עד שמת ונתארסה לאחר יחזור הבעל השיני ויפר חלקו של ראשון אמ' ר' נתן הן הן דברי בית שמאי בית הלל אומ' אין יכול להפר במי דברים אמורים בזמן שגירשה בו ביום והחזירה בו ביום או שגירשה בו ביום ונתארסה לאחר אבל אם בגרה ונשאת או ששהת שנים עשר חדש אין יכול להפר</p> <p>הלכה ה</p> <p>שומרת יבם בין יבם אחד בין שני יבמין ר' ליעזר או' יפר</p> <p>ר' יהושע אומ' לאחד ולא לשנים [ר' עקיבא אומ' לא לאחד ולא לשנים]</p> <p>אמ' ר' לעזר⁷⁶ ומה אם אשה שאין לבה חלק עד שלא באת לרשותי משבאת לרשותי ניגמרה לי אשה שיש לי בה חלק עד שלא באת לרשותי משבאת לרשותי אינו דין שנגמרה לי</p> <p>אמ' לו ר' עקיבא לא אם אמרת באשה שאין לי בה חלק עד שלא באת לרשותי משבאת לרשותי נגמרה לי שכשם שאין לי בה חלק כך אין לאחרים בה חלק תאמר באשה שיש לי בה חלק עד שלא באת</p>	<p>והאב אינו מפר בבגר</p> <p>משנה ג</p> <p>נדרה והיא ארוסה נתגרשה בו ביום</p> <p>נתארסה בו ביום אפלו למאה אביה ובעלה האחרון מפירים נדריה</p> <p>זה הכלל כל שלא יצאת לרשות עצמה שעה אחת אביה ובעלה האחרון מפירים נדריה</p> <p>משנה ד</p> <p>דרך תלמידי חכמים עד שלא היתה בתו יוצאה מאצלו אומר לה כל נדרים שנדרת בתוך ביתי הרי הן מופרין וכן הבעל עד שלא תכנס לרשותו אומר לה כל נדרים שנדרת עד שלא תכנסי לרשותי הרי אלו מופרים אם משתכנס לרשותו אינו יכול להפר משנה ה</p> <p>בוגרת ששהת שנים עשר חדש ואלמנה שלשים יום רבי אליעזר אומר הוהיל ובעלה חייב במזונותיה יפר וחכמים אומרים אין הבעל מפר עד שתכנס לרשותו משנה ו</p> <p>שומרת יבם בין ליבם אחד בין לשני יבמין רבי אליעזר אומר יפר רבי יהושע אומר לאחד אבל לא לשנים רבי עקיבא אומר לא לאחד ולא לשנים אמר רבי אליעזר מה אם אשה שקנה הוא לעצמו הרי הוא מפר נדריה אשה שקנו לו שמים אינו דין שיפר נדריה אמר לו רבי עקיבא לא אם אמרת באשה שקנה הוא לעצמו שאין לאחרים בה רשות תאמר באשה שקנו לו שמים שיש לאחרים בה רשות</p>
--	---

⁷⁵ משנה פ"י מ"א ע"פ קג"נ והבריייתא בבלי שחסרה בה המילה 'אחרון'.
⁷⁶ בכ"ע אליעזר.

אמר לו רבי יהושע עקיבה דבריך בשני יבמים
מה את משיב על יבם אחד אמר לו אין היבמה
גמורה לאישה כשם שהארוסה גמורה לאישה

משנה ז

האומר לאשתו כל נדרים שתדרי מכן עד שאבא
ממקום פלוני הרי הן קימין לא אמר כלום
הרי הן מופרים

רבי אליעזר אומר מופר

וחכמים אומרים אינו מופר

אמר רבי אליעזר

אם הפר נדרים שבאו לכלל אסור

לא יפר נדרים שלא באו לכלל אסור

אמרו לו

אישה יקימנו ואישה יפרנו

את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר

לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר

משנה ח

הפר נדרים כל היום⁵³

ויש בדבר להקל ולהחמיר

כיצד

נדרה בלילי שבת

מפר בלילי שבת

וביום השבת עד שתחשך

נדרה עם חשכה

מפר עד שלא תחשך

שאם לא הפר וחשכה

אינו יכול להפר

משנה נדרים פרק יא

משנה א

אלו נדרים שהוא מפר דברים שיש בהן ענוי נפש

לרשותי ומשבאת לרשותי נגמרה לי שכשם שיש לי
בה חלק כך יש לאחרים בה חלק
אמ' לו ר' יהושע עקיבא דבריך בין שני יבמין מה
אתה משיב על יבם אחד אמ' לו כשם שלא חלקת
לנו בין יבם אחד לבין שני יבמין בין שעשה בה
מאמר ובין שלא עשה בה מאמר כך בנדרים
ובשבועות לא תחלוק אמ' לו הבל אילו הייתה בימי
(ר') לעזר בן ערך והשבת תשובה זו אמ' לו ר' ליעזר
מקוה יוכיח שמעלה את הטמאים מטומאתן ואינו
מציל על הטהורים מלטמא חזר ר' ליעזר ודנו דין
אחר ומה אם במקום שאין מפר נדרי עצמו (עד שלא
ידור) משנדר (מיפר) הרי הוא מיפר נדרי עצמו עד
שלא ידור מקום שמיפר נדרי אשתו משנדרה אינו דין
שיפיר נדרי אשתו עד שלא תדור אמרו לו ומה למפר
נדרי עצמו עד שלא ידור שאם רצה להקים מקים יפר
נדרי אשתו עד שלא תדור שאם רצה להקים אינו
יכול

הלכה ו

דבר אחר

אישה יקימנו ואישה יפרנו

את שבא לכלל הקם בא לכלל הפר

לא בא לכלל הקם לא בא לכלל הפר

הלכה ז

שור זה הקדש לכשאקחנו בית זה הקדש לכשאקחנו

שור זה מכור לך לכשאקחנו בית זה מכור לך

לכשאקחנו תנו גט לאשתי לכשאקדשנה לא אמ'

כלום (שור זה מכור לי לרבות זה מכור לך דבריו

קיימין) שור שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה

מצודתי מכור לך לא אמ' כלום מה שאירש מאבא

היום מכור לך מה שתעלה מצודתי היום מכור לך

דבריו קיימין

תוספתא נדרים פרק ז

הלכה א

⁵³ תוספתא פ"ו ה"א.

<p>כל דבר שיש בו עינוי נפש בין בינו לבינה או בינה לבין אחרים יפר דבר שאין עינוי נפש בינו לבינה יפר בינה לבין אחרים לא יפר</p> <p>כיצד אמרה קונם שני עושה לפי אבא לפי אביך לפי אחי לפי אחיך שני מטילה לבקרך אין יכול להפר⁷⁷ מפני שבינה לבין אחרים שלא אכחול ושלא אפקוס ושלא אתקשט ושלא אשמש לך מטתי הרי זה יפר מפני שבינו לבינה שלא אציע ושלא אדיח לך רגלך ושלא אמזוג לך את הכוס אין צריך להפר כופה אותה על כרחה רבן גמליאל אומ' יפר משם שנ' לא יחל דברו הלכה ב</p> <p>נדרה שלא לטעום אחד מכל הפירות בין מאכל רע בין מאכל יפה אפי' לא טעמה אותו המין מימיה יפר אמ' קונם פלפלין שאני טועמת גלוסקין שני טועמת אפי' לא היה לה אותו המין מימיה יפר הלכה ג</p> <p>אמרה קונם פירות ארץ ישראל עלי אם יש לו בהן חלק יפר אם לאו יביא לה משאר ארצות אמרה קונם פירות הפרכיא זו עלי אם יש לו בהן חלק יפר ואם לאו יביא לה מהפרכיא אחרת</p> <p>אמרה קונם פירות מדינה זו עלי אם יש לו בהן חלק יפר ואם לאו יביא ממדינה אחרת אחרת פירות החנוני זה עלי אינו יכול להפר אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסה</p> <p>ר' יוסה אומ' אפי' היו שם מאה חנויות הואיל ולא היתה פרנסתו אלא הימנה הרי זה יפר מפני שבינו לבינה הלכה ד</p> <p>קונם שני נהנה לבריות אין יכול להפר יכולה להנות בלקט בשכחה ובפיאה ובמעשר עני</p> <p>נדרה אשתו והפר לה וסבור נדר' בתו נדר' בתו והפר לה וסבור אשתו נדרה</p> <p>הרי זה יקיים ואם רצה להפר מיפר</p>	<p>אם ארחץ אם לא ארחץ אם אתקשט ואם לא אתקשט אמר רבי יוסה אין אלו נדרי ענוי נפש</p> <p>משנה ב</p> <p>אלו הן נדרי ענוי נפש אמרה קנם פרות העולם עלי הרי זה יכול להפר</p> <p>פרות המדינה זו עלי יביא לה ממדינה אחרת פרות החנוני זה עלי אינו יכול להפר אם לא היתה פרנסתו אלא ממנו הרי זה יפר דברי רבי יוסה</p> <p>משנה ג</p> <p>קנם שאיני נהנה לבריות אינו יכול להפר ויכולה היא להנות בלקט ובשכחה ובפיאה ובהבקר קנם כהנים ולוים נהנים לי יטלו על כרחו כהנים אלו ולוים אלו נהנים לי יטלו אחרים</p> <p>משנה ד</p> <p>קנם שאיני עושה על פי אבא ועל פי אביך ועל פי אחי ועל פי אחיך אינו יכול להפר⁵⁴ שאיני עושה על פיך אינו צריך להפר רבי עקיבה אומר יפר שמא תעדיף עליו יותר מן הראוי לו רבי יוחנן בן נורי אומר יפר שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזר לו</p> <p>משנה ה</p> <p>נדרה אשתו סבור שנדרה בתו נדרה בתו וסבור שנדרה אשתו נדרה בנזיר וסבור שנדרה בקרבן נדרה בקרבן וסבור שנדרה בנזיר נדרה מן התאנים וסבור שנדרה מן הענבים מן הענבים וסבור שנדרה מן התאנים הרי זה יחזר ויפר</p>
--	--

⁵⁴ תוספתא נדרים פ"ז ה"א
⁷⁷ משנה נדרים פ"א מ"ד

נדרה אשתו וקיים לה וסבור בתו נדרה נדרה בתו
וקיים לה וסבור אשתו נדרה הרי זה יפר ואם רצה
להקים מקים

נדרה מן התאנים וענבים הפר לתאנים ולא הפר
לענבים אסור' לוכל בתאנים וענבים הפר לענבים
ולא הפר לתאנים אסורה לוכל בענבים ותאנים היפר
לתאנים וחשיכה אסורה לוכל תאנים וענבים היפר
לענבים וחשיכה אסורה לוכל ענבים ותאנים

אמרה קונם תאינה שני טועמת ועוד ענבים שני
טועמת הרי אילו שני נדרים מיפר אי זה מהן שירצה
ומקים אי זה מהן שירצה שני אישה יקימנו לזו
ואישה יפירונו לזו
הלכה ה

חומר בהקם שאין בהפר ובהפר שאין בהקם
שהשתיקה מקיימת ואין שתיקה מבטלת האיש
מקים בלבו ואין האיש מבטל בלבו יש בהקם שאין
בהפר ויש בהפר שאין בהקם משהיקם אין יכול
להפר ומשהיפר אין יכול להקם

הלכה ו

אשת איש שאמרה הריני נזירה לכשאגרש ר'
ישמעאל אומ' לא יפר ר' **עקיבא** אומ' יפר
אלמנה שאמרה הריני נזירה לכשאנשא ר' **ישמעאל**
אומ' יפר ר' **עקיבא** אומ' לא יפר שר' **ישמעאל** אומ'
נדר אלמנה וגרושה כל אשר אסרה על נפשה יקום
עליה עד שיהא איסור בשעה שהיא אלמנה וגרושה
ר' **עקיבא** אומ' אשר אסרה על נפשה יקום עליה עד
שיהא אסור בשעה שאסרה על נפשה

משנה ו

אמרה קנם תאנים וענבים אלו שאיני טועמת
קים על התאנים כלן קים
הפר לתאנים אינו מופר עד שיפר אף לענבים

אמרה קנם תאנים שאיני טועמת וענבים שאיני
טועמת הרי אלו שני נדרים

משנה ז

יודע אני שיש נדרים
אבל איני יודע שיש מפירים
יפר

יודע אני שיש מפירים
אבל איני יודע שזה נדר
רבי מאיר אומר לא יפר
וחכמים אומרים יפר

משנה ח

המדר הניה מחתנו
והוא רוצה לתת לבתו מעות אומר לה הרי המעות
האלו נתונים לך מתנה
בלבד שלא יהא לבעליך רשות בהן
אלא מה שאת נותנת בפוך

משנה ט

ונדר אלמנה וגרושה יקום עליה
כיצד אמרה הרי אני נזירה לאחר שלשים יום
אף על פי שנשאת בתוך שלשים יום
אינו יכול להפר

נדרה והיא ברשות הבעל
מפר לה

כיצד אמרה הרי אני נזירה לאחר שלשים
אף על פי שנתאלמנה
או נתגרשה בתוך שלשים יום

הרי זה מופר

נדרה בו ביום

נתגרשה בו ביום והחזירה בו ביום

אינו יכול להפר

זה הכלל

כל שיצאת לרשות עצמה שעה אחת

אינו יכול להפר

משנה י

תשע נערות נדרהן קימין

בוגרת והיא יתומה

<p>הלכה ז קונם שאני עושה לפיך שנהנית לאבא ר' נתן אומ' יפר וחכמים אומ' לא יפר</p> <p>הלכה ח נטולה היא⁷⁸ מן היהודים אם משמשתך אני יפר חלקו ומשמשותו ר' נתן אומ' לא יפר וחכמים אומ' יפר</p>	<p>נערה בוגרת והיא יתומה נערה שלא בגרה והיא יתומה בוגרת ומת אביה נערה בוגרת ומת אביה נערה שלא בגרה ומת אביה נערה שמת אביה משמת אביה בגרה בוגרת ואביה קים נערה בוגרת ואביה קים רבי מאיר אומר אף המשיא את בתו קטנה ונתאלמנה או נתגרשה וחזרה אצלו עדין היא נערה משנה יא קנם שאיני נהנית לאבא ולאביך אם עושה אני על פיך שאיני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא ועל פי אביך הרי זה יפר משנה יב בראשונה היו אומרים שלוש נשים יוצאות ונטולות כתבה האומרת טמאה אני לך שמים ביני לבינך ונטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחר ומקלקלת על בעלה אלא האומרת טמאה אני לך תביא ראייה לדבריה שמים ביני לבינך יעשו דרך בקשה ונטולה אני מן היהודים יפר על חלקו ותהא משמשתו ותהא נטולה מן היהודים</p> <p>חסלת מסכת נדרים</p>
---	--

⁷⁸ בדפוס ובכ"ע 'נטולה אני מן היהודים'